

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольшун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова за професійним спрямуванням

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань для всіх галузей знань
(шифр і назва галузі знань)

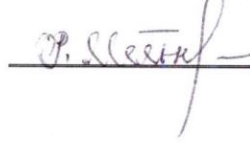
спеціальність для всіх спеціальностей
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма для всіх освітніх програм
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

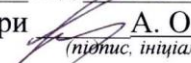
Гарант освітньо-професійної програми

 Р. М. Мельникова

РЕКОМЕНДОВАНО:

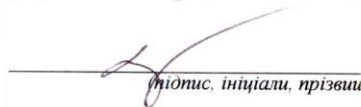
кафедрою української мови та літератури

протокол № 7 від 20.12.2018р.

Завідувач кафедри А. О. Колесников
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук

 І. Б. Циганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Делюсто М. С., к. філол. н., доцент кафедри
української мови та літератури

Рецензенти програми:

Топчий Л. М., к. філол. н., доцент кафедри
української мови та літератури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	8	-
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3	Семінарські заняття:	
	40	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4		
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є одиниці різних структурних рівнів української мови, їхня природа, класифікація, особливості функціонування; норми сучасної української літературної мови; науковий стиль та його засоби, види і жанри наукових текстів; усне і писемне ділове мовлення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є розвиток інтересу до державної мови, розуміння її значущості у житті кожного громадянина України, формування національно-мовної особистості, поглиблення знань студентів про норми сучасної української мови, навчання усної і писемної ділової комунікації; підвищення та вдосконалення рівня культури мовлення майбутніх фахівців тощо.

Передумови для вивчення дисципліни: ділова українська мова, практикум з української мови, вступ до слов'янської філології з основами наукових досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивченням курсу зумовлено використання інформації теоретичного та прикладного характеру зі вступу до мовознавства, фонетики, лексикології, словотвору, морфеміки, морфології, синтаксису сучасної української мови, стилістики, культури мови, діалектології, основ наукових досліджень тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі результати навчання:

1. Знання:

- теоретичні відомості про українську літературну мову як державну, про соціолінгвістичну ситуацію в Україні, соціальні й територіальні різновиди української мови, її стилістичну диференціацію;
- особливості стилів та жанрів сучасної української літературної мови;

- знати ознаки наукового стилю, його підстилі та жанри, мовні особливості;
- науковий етикет;
- історію і сучасні проблеми української загальної і спеціальної термінології, що формувалася упродовж історичного розвитку української мови;
- мову професії, термінологію свого фаху, джерела поповнення лексики сучасної української літературної мови.
- особливості використання багатозначних слів, паронімів та омонімів у професійному мовленні, правила написання складноскорочених слів, аббревіатур, географічних скорочень.
- основні правила українського правопису;
- синтаксичні аспекти професійного мовлення, основні форми викладу матеріалу, структуру речень і словосполучень, труднощі узгодження підмета з присудком;
- призначення, кваліфікацію документів, вимоги до складання та оформлення різних видів документів та правила їх оформлення;

2. Уміння:

- грамотно оформлювати тексти різних стилів;
- володіти різними видами усного спілкування, готуватися до публічного виступу.
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні власне українську та іншомовну лексику, термінологічну лексику та професіоналізми;
- скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури;
- працювати з фаховою філологічною літературою;
- висловлювати державною мовою відповідно до наявних вимог отримані науково-дослідні результати в усній і писемній формах з необхідною точністю та повнотою;
- оформлювати наукові тексти (покликання, бібліографічні описи, таблиці тощо) згідно з чинними стандартами.

3. Комунікація:

- використовувати набуті знання у професійному спілкуванні;
- бути підготовленим для фахової комунікації із представниками різних ділових та наукових кіл.

4. Автономність та відповідальність:

- відповідати сучасним вимогам до організації навчального процесу в основній школі, поширювати кращий досвід професійної діяльності;
- виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків;
- переглядати результати власної праці та визнавати власну відповідальність за свої вчинки.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Тема 1. <i>Вступ. Сучасна</i>	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-

	<i>українська літературна мова – основа мови професійного спілкування</i>												
2.	Тема 2. <i>Активні процеси в орфоенії, графіці та орфографії української мови</i>	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
3.	Тема 3. <i>Зміни у словотворчій системі української мови</i>	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
4.	Тема 4. <i>Проблемні питання морфології та синтаксису української мови</i>	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
5.	Тема 5. <i>Культура мови</i>	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
6.	Тема 6. <i>Комунікативно-риторичні якості мовлення</i>	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
7.	Тема 7. <i>Ділові папери як засіб писемної комунікації</i>	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
8.	Тема 8. <i>Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів</i>	6	2	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
9.	Тема 9. <i>Усне наукове мовлення</i>	4	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
10.	Тема 10. <i>Оформлення наукових текстів</i>	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Проміжний контроль													
Разом:		48	8	40			72						

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ. Сучасна українська літературна мова – основа мови професійного спілкування

Мова як суспільне явище. Функції мови. Сутність мови. Мова як семіотична система. Структура мовної системи. Мова у когніції і комунікації. Українська мова – національна мова українського народу. Місце української мови серед інших слов'янських. Походження української мови. Літературний і діалектний різновиди української мови. Її соціальна диференціація. Мовна норма. Види норм. Літературна і діалектна норма. Стиль як функціональний різновид літературної мови. Стилістична система сучасної української мови.

Тема 2. Активні процеси в орфоенії, графіці та орфографії української мови

Орфоепія сучасної української літературної мови. Поняття орфоепії, орфоепічної норми. Погляди на природу складу. Типи складів в українській мові. Графіка української мови. Поняття графеми. Фонематичний і складовий принципи української графіки. Алфавіт української мови. Українська орфографія. Поняття орфограми. Написання слів за фонематичним, традиційним, морфологічним та смисловим принципом орфографії. Принципи української пунктуації. Типи розділових знаків.

Тема 3. Зміни у словотворчій системі української мови

Морфеміка. Поняття про морфему. Морфема і морф. Типи морфем та їх значення. Морфемний склад слова. Принципи правопису значущих частин слова. Словотвір. Способи словотворення. Творення і правопис імен по батькові. Прості, складні і складені слова. Творення і правопис складних слів. Правопис приголосних у кінці префіксів.

Тема 4. Проблемні питання морфології та синтаксису української мови

Грамматика і морфологія. Основні поняття морфології. Грамматична форма. Грамматичне значення. Способи вираження граматичних значень. Грамматична категорія. Парадигма. Частини мови. Принципи виділення частин мови. Лексико-граматичні розряди і граматичні категорії в українській мові.

Іменник як частина мови. Лексико-граматичні розряди іменників. Поділ іменників на відміни та групи. Відмінкові закінчення іменників. Категорія роду іменників. Спільний рід. Розподіл незмінюваних іменників за родами. Категорія числа іменників. Однинні і множинні іменники. Правопис закінчень іменників. Закінчення іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини. Закінчення іменників II відміни в родовому відмінку множини. Особливості правопису іменників II відміни в інших відмінках. Істоти/ неістоти і словозміна. Правопис іменників III відміни в орудному відмінку однини.

Прикметник як частина мови. Словозміна прикметників. Лексико-граматичні розряди прикметників. Правопис закінчень прикметників. Інші частини мови з прикметниковою словозміною. Категорія ступеня порівняння прикметників та прислівників та її форми. Творення і правопис вищого ступеня порівняння прикметників. Творення і правопис присвійних прикметників. Винятки в утворенні ступенів порівняння якісними прикметниками.

Числівник як частина мови. Семантичні і структурні розряди числівників. Правопис відмінкових форм числівників. Правопис складних числівників і відчислівникових складних слів. Зв'язок числівників з іменниками.

Займенник як частина мови. Семантичні розряди займенників. Відмінювання і правопис займенників. Вживання займенників. Проніміналізація.

Дієслово. Форми дієслова. Неозначена форма дієслова (інфінітив). Минулий час. Умовний спосіб. Правопис закінчень дієслів у теперішньому і простому майбутньому часах. Визначення дієвідміни дієслова. Чергування приголосних у дієсловах. Складний і складений майбутні часи. Наказовий спосіб. Неособові форми дієслова. Активні і пасивні дієприкметники. Безособові форми на *-но*, *-то*. Творення і вживання дієприслівників.

Незмінювані частини мови. Прислівник. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук. Правопис прислівників, утворених від прикметників. Правопис прислівників, утворених поєднанням прийменника з іменником. Правопис прислівників, утворених від числівників та прислівників. Правопис складних і складених прислівників. Правопис *і* та *и* в кінці прислівників. Правопис прийменників. Розрізнення прийменників і префіксів. Вживання прийменників. Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших частин мови. Правопис часток. Правопис *не* з іменними частинами мови та прислівником. Правопис *не* з дієсловом. Правопис вигуків.

Тема 5. Культура мови

Мова і культура. Поняття «культури мови». Культура мовлення як лінгводидактична наука. Чинники формування культури мовлення. Мовна освіта. Мовне виховання. Мовленнєва поведінка. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовна норма як лінгвістична категорія. Поняття загальномовної норми української мови. Літературна мова і норма. Типи літературної норми. Сильова норма. Суспільне значення норм літературної вимови. Порушення правил української літературної вимови. Норми вимови голосних звуків. Норми вимови дзвінких і глухих приголосних звуків. Вимова груп приголосних. Вимова слів іншомовного походження та аббревіатур. Засоби милозвучності української мови. Норми наголошування слів сучасної української літературної мови. Словесний наголос. Наголошування іменників. Наголошування прізвищ. Наголошування прикметників.

Наголошування числівників. Наголошування займенників. Наголошування дієслів. Фразовий наголос. Лексичні норми. Точність мовлення. Точність слововживання. Причини порушення смислової точності мовлення. Синоніми. Пароніми. Чистота мовлення. Просторічні слова. Соціальні і територіальні діалектизми. Поняття «суржик». Поняття фразеологічної норми. Порушення точності фразеологізмів. Словотвірні норми. Особливості творення прикметників. Нормативність творення відтопонімних слів. Морфологічні норми іменника. Нормативність уживання форм роду, числа та відмінка іменників. Нормативність уживання граматичних форм прикметників. Нормативність уживання граматичних форм числівника. Нормативність уживання граматичних форм займенника. Нормативність уживання граматичних форм дієслова. Порушення норм у вживанні приєменників. Синонімія приєменникових конструкцій. Синтаксичні норми. Порядок слів у реченні. Координація присудка з підметом. Керування в українській мові. Використання однорідних членів речення, вставних і вставлених конструкцій. Використання складних речень у мовленні.

Тема 6. Комунікативно-риторичні якості мовлення

Особливості усного мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення. Функціональні різновиди мовлення. Комунікативно-риторичні якості мовлення. Історія вивчення та визначення комунікативно-риторичних якостей мовлення. Правильність як основна комунікативна ознака мовлення. Змістовність і точність. Чистота мовлення як комунікативна ознака. Умови досягнення чистоти мовлення. Засоби творення доречності. Різновиди доречності: стильова, контекстуальна, ситуативна та особистісно-психологічна. Багатство та різноманітність мовлення. Логіка як метод переконання аудиторії. Закони логіки. Основні правила логічного наголосу. Логічні паузи. Логічна композиція. Основні види логічних помилок. Емоційні моменти промови. Мистецтво сполучати логічне та емоційне. Виразність і техніка мовлення. Умови виразності та шляхи її підвищення. Техніка усного мовлення. Мовленнєвий етикет. Види мовленнєвого етикету.

Тема 7. Ділові папери як засіб писемної комунікації

Поняття ділового спілкування. Документ і правила його складання. Критерії класифікації документів. Структура тексту документа. Національний стандарт України. Зміст і розташування реквізитів документів. Різновиди документів. Документи щодо особового складу (автобіографія, заповіт, заява, пропозиція, рапорт, резюме, скарга). Довідково-інформаційні документи (довідка, доповідна записка, звіт, огляд, посвідчення, пояснювальна записка, протокол, витяг з протоколу). Ділове листування. Класифікація листів. Етикет ділового листування.

Тема 8. Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів

Наукова мова як комунікативний феномен. Поняття про функціональний стиль. Характеристика наукового стилю. Мовні засоби наукового стилю. Підстили (власне науковий, науково-популярний, науково-дидактичний тощо) та жанри наукового стилю (наукова стаття, інформативна наукова стаття, полемічна наукова стаття, критична стаття, курсова, бакалаврська робота, магістерська, докторська дисертація, огляд, рецензія).

Визначення і призначення анотації. Види анотацій. Структура і зміст анотації. Вимоги до анотацій. Визначення і призначення реферату. Види рефератів. Структура і зміст реферату. Вимоги до реферату.

Тема 9. Усне наукове мовлення

Особливості усного наукового мовлення. Культура читання наукового тексту. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу. Мовна особистість доповідача. Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови. Наукова

конференція. Науковий діалог. Дискусія. Наукова суперечка. Електронна презентація наукового виступу.

Тема 10. Оформлення наукових текстів

Логічна схема наукового дослідження. Композиція. Рубрикація. Обсяг наукового тексту. Основні вимоги до наукового тексту. Вибір теми та об'єкта дослідження. Назва теми. Планування роботи. Критерії відбору матеріалу. Джерела фактичного матеріалу. Поняття про метамову. Термінологія наукового тексту. Вимоги до терміна. Недоліки термінології (їх причини). Бібліографування та цитування. Структура наукового тексту. Титульний аркуш. Нумерація сторінок. Зміст. Вступ. Основна частина. Розділи. Висновки. Додатки. Особливості оформлення анотації, реферату, курсової, бакалаврської, магістерської роботи.

5.2. Тематика практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Вступ. Сучасна українська літературна мова – основа мови професійного спілкування</i>	4
2	<i>Активні процеси в орфоенії, графіці та орфографії української мови</i>	4
3	<i>Зміни у словотворчій системі української мови</i>	4
4	<i>Проблемні питання морфології та синтаксису української мови</i>	4
5	<i>Культура мови</i>	4
6	<i>Комунікативно-риторичні якості мовлення</i>	4
7	<i>Ділові папери як засіб писемної комунікації</i>	4
8	<i>Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів</i>	4
9	<i>Усне наукове мовлення</i>	4
10	<i>Оформлення наукових текстів</i>	4
	Разом	40

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форма звітності
1.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, визначити якого стилю даний текст і обґрунтувати свою думку.	8	виконане письмове завдання
2.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Записати текст у межах 200 слів фонетичною транскрипцією. Виписати слова, в яких букв більше, ніж звуків, звуків більше, ніж букв, букв і звуків однаково.	8	виконане письмове завдання
3.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, визначити сегментні та суперсегментні одиниці в чотирьох перших реченнях.	8	виконане письмове завдання
4.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Записати текст у межах 200 слів фонетичною транскрипцією.	8	виконане письмове завдання
5.	Виконати письмові завдання до практичного заняття	8	виконане

	відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, навести приклади слів (по 5) на кожний принцип української орфографії.		письмове завдання
6.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, визначити морфемний склад 5 слів.	8	виконане письмове завдання
7.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, визначити слова з подовженням, подвоєнням, спрощенням і проаналізувати їх.	8	виконане письмове завдання
8.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, підкреслити усі орфограми.	4	виконане письмове завдання
9.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, підкреслити усі орфограми.	4	виконане письмове завдання
10.	Виконати письмові завдання до практичного заняття відповідно до плану. Написати диктант у межах 200 слів, підкреслити усі орфограми.	8	виконане письмове завдання
	Разом	72	

Тематика індивідуальних завдань

Написати реферати на нижчеподані теми. Роботу виконати на аркушах формату А 4. Подати на перевірку в папці.

1. Мова і культура.
2. Мовна освіта. Мовне виховання. Мовленнєва поведінка.
3. Мовна норма як лінгвістична категорія.
4. Поняття «суржик» у лінгвістиці.
5. Чужомовні слова у мовленні педагога.
6. Особливості усного мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення.
7. Мовленнєвий етикет.
8. Види мовленнєвого етикету.
9. Логіка як метод переконання аудиторії. Закони логіки.
10. Основні види логічних помилок.
11. Історія публічної мови.
12. Родово-жанрова диференціація сучасної монологічної публічної мови.
13. Підготовка промови.
14. Структура професійної публічної промови.
15. Виголошення публічної промови.
16. Сутність і специфіка діалогічного мовлення.
17. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови.
18. Суперечка – основа професійної дискусивно-полемічної мови.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форма підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- модульна контрольна робота (проводиться в письмовій формі, кожен варіант включає 3 питання, з них перше – тести, друге і третє – теоретичні, відповіді на які дають можливість всебічно оцінити рівень знань студента).

Зразок модульної контрольної роботи:

Варіант 1

I. Розв'язати тести:

Вкажіть, як називається група реквізитів та їх постійних частин, відтворена на бланку документа як єдиний блок:

- а) бланк;
- б) формуляр-зразок;
- в) штамп;
- г) гриф затвердження...

II. Описати основні ознаки наукового стилю.

III. Оформити заяву (на вибір студента).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та критерії оцінювання знань студентів.*

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінний	100...90	Студент	
		вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані вміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Досягнення студентів на семінарських (практичних), лабораторних заняттях оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому

	окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Реферат	5
Фонетична транскрипція	5
Виконане письмове завдання	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Проміжний контроль з означеного курсу проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Відповідь на кожне питання оцінюється за 5-бальною шкалою, і на основі середнього арифметичного здійснюється виведення остаточної оцінки за нижчеподаною таблицею. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю.

Оцінку за семестр з дисципліни, що закривається заліком, слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому *обов'язкової присутності* здобувачів вищої освіти не передбачено.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, карт, слайдів.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. / Т.Б. Гриценко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 624 с.
2. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: навч. посіб. / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с. – (Серія «Альма-матер»).
3. Основи наукового мовлення: навч.-метод. посіб. / уклад.: О.А. Бобер, С.А. Бронікова, Т.Д. Єгорова та ін.; за ред. І.М. Плотницької, Р.І. Ленди. – К.: НАДУ, 2012. – 48 с.
4. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Тернопiль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248с.
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с. – (Серія «Альма-матер»).
6. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Алерта, 2011. – С. 548–553.
7. Атлас української мови: [в 3 т.]. – Т. 1. Полiсся, Середня Наддiнпрянщина і сумiжні землі. / [ред. тому І. Г. Матвiяє]. – К. : Наукова думка, 1984. – 498 с. – (391 карта) ; Т. 2. Волинь, Наддiнстрянщина, Закарпаття і сумiжні землі. / [ред. тому Я. В. Закревська]. – К. : Наукова думка, 1988. – 520 с. ; Т. 3. Слобожанщина, Доне́ччина, Нижня Наддiнпрянщина, Причорномор'я і сумiжні землі. / [ред. тому А. М. Залеський, І. Г. Матвiяє]. – К. : Наукова думка, 2001. – 266 с. – (206 карт).
8. Бибик С.П., Сюта Г.М. Дiлові документи та правові папери. – Харків : Фоліо, 2005. – 493 с.
9. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. – К., 2006.
10. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. – К., 1984.
11. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна грамати́ка української мови /І.Вихованець, К.Городенська; За ред. І.Вихованця. – К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с. – Бiблiогр.: С.391-398.
12. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К., 1988.
13. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 1999.
14. Гриценко П. Українська мова: державна і державотворча // Український інформаційний простір. – Число 2. – К., 2014. – С. 19–27.
15. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – К., 1972. – Ч.1.
16. Карпенко Ю.О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. – Одеса, 1996
17. Козачук Г.О. Українська мова. Практикум. Навчальний посiбник для студентiв гуманiтарних спецiальностей вищих навчальних закладiв. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 2008. – 414 с.

18. Орфографічний практикум з сучасної української літературної мови: Навч. посібник. – 2-е вид., випр. і доп./ Відп. ред. М.М.Фашенко. – Одеса: Астропринт, 2000.
19. Сучасна українська мова. Морфологія.: підручник / За ред. А. К. Мойсеєнка. – К. : Знання, 2013. – 524 с.
20. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мова. Морфеміка і словотвір: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2004.
21. Сучасна українська літературна мова. Фонетика / За ред. І.К. Білодіда. – К., 1969.
22. Сучасна українська літературна мова. Лексика. Фразеологія / За ред. І.К. Білодіда. – К., 1973.
23. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П.Грищенка. – К., 2002.
24. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. – К., 2000.
25. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фонетика / А.К.Мойсієнко, О.В.Бас-Кононенко, В.В.Бондаренко. – К., 2010.
26. Тоцька Н.І.Сучасна українська літературна мова: Завдання і вправи. – К., 1995.
27. Український правопис. – К., 2015.
28. Хрустик Н.М., Хаценко Л.І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір: Практикум: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.
29. Бирик С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення. – Ніжин «Видавництво «Аспект- Поліграф», 2013. – 589, [3] с.
30. Висоцький А. В. Синтаксична сфера прислівника в українській літературній мові. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – 328 с.
31. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 208 с.
32. Делюсто М. С. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір : навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2015. – 100 с.
33. Коваль Л. Семантико-синтаксична основа головного компонента односкладних речень в українській мові. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 316 с.
34. Колесников А. О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка. – Ізмаїл : СМІЛ, 2015. – 676 с.
35. Лавриненко С. Т. Мовні знаки концептуалізації правової культури у фольклорному тексті. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. – 468 с.
36. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу. – К.: «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2012. – 328 с.
37. Літературна норма і мовна практика / За ред. С. Я. Єрмоленко. – Ніжин, 2013. – 320 с.
38. Навальна М. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. – К., 2011. – 328 с.
39. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 368 с.
40. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – 4-те вид. – К.: Освіта, 2000.

10.2. Допоміжні джерела

1. Баган М. П. Категорія заперечення в українській мові: функціонально-семантичні та етнолінгвістичні вияви. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 376 с.
2. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. – К., 1980.
3. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії (Функціональний аналіз). – К.: Наукова думка, 1991.
4. Безрук Л.П. Категорія числа речовинних іменників в аспекті семантики //Мовознавство. – 1982. - № 4. – С. 33-36.
5. Бондарко А.В. О структуре грамматических категорий //Вопр. языкознания. – 1981. - № 6. – С. 17-27.
6. Вихованець І.Р. Система відмінків української мови. – К., Наукова думка, 1987.

7. Горбач О. Генеза української мови та її становище серед інших слов'янських. //Історія української мови. Хрестоматія. - К., Либідь, 1996. – с. 206-226.
8. Городенська К. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? // Українська мова. – 2013. – № 2. – С. 3–12.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. – К.: КММ, 2014. – 124 с.
10. Делюсто М. С. Типологія говірок межиріччя Дністра і Дунаю: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2015. – 64 с.
11. Делюсто М.С. Типологія говірок межиріччя Дністра і Дунаю. – Ізмаїл, 2012.
12. Жайворонок В.В. Національна мова та ідіолект // Мовознавство. – 1998. - № 6.
13. Загнітко А.П. Граматичні категорії невідмінюваних іменників //Лінгвістичні студії: Темат. зб. наук. праць. Вип. 1. – Донецьк, 1994. – С. 98-112.
14. Загнітко А.П. Морфологічні категорії іменника в синтагматиці і парадигматиці: Учб. посібник. – К.: УМК ВО, 1989.
15. Зарецький О. Мовна ситуація в Україні: стереотипи суспільної свідомості // Українська мова. - 2006. - №3.
16. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование. – М., 1973.
17. Колесников А.А. Аналитизм в грамматической системе современного русского языка. – Измаил, 1992.
18. Колесников А.А. Парадигмологические аспекты субстантивного числа //Мова: Науково-теоретичний часопис. – Одеса: «Астропринт», 2002. - №7. – С.112-116.
19. Колесников А.А. Семантическое обеспечение грамматических форм имен существительных русского языка. – К.: Выща школа, 1988.
20. Колесников А.О. До обґрунтування терміна “синтагматична парадигматика” щодо граматичної категорії числа //Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту. – Ізмаїл, 2001. – Вип.10. – С. 143-146.
21. Колесников А.О. Концепт кількості та субстантивне число в українській мові //Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2002. – Вип.12. – С. 126-129.
22. Колесников А.О. Синтагматична парадигматика категорії числа морфологічно недостатніх іменників: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01/ ОНУ ім. Мечникова – Одеса, 2000. – 18 с.
23. Колесников А.О. Структурні типи морфологічних парадигм субстантивного числа //Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2004. – Вип.17. – С. 84-87.
24. Колесников А.О. Сучасна українська мова: вступ до морфології, іменник, прикметник: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету. – Ізмаїл, 2003. – 80 с.
25. Колесников А.О. Типологічні параметри граматичної категорії числа українських іменників //Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. – Донецьк: Дон.НУ, 2002. – Вип.9. – С.32-36.
26. Комплексні заходи щодо всебічного розвитку і функціонування української мови. // Урок української. – 1999. - № 2-3.
27. Костусяк Н. М. Структура міжрівневих категорій сучасної української мови. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 452 с.
28. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 368 с. (Альма-матер).
29. Критська В.І., Недозим Т.І., Орлова Л.В., Пуздірева Т.К., Романюк Ю.В. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н.Ф. Клименко. – К: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. – 760 с.
30. Масенко Л. Мова держави – мова влади//Урок української. – 1999. - № 4-5.
31. Матвіяс І.Г. Діалектна основа української літературної мови // Мовознавство. -2002. – №6.
32. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць. – Луцьк : Волин.

- нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 464 с.
33. Німчук В. Південні давньоруські говори – основа української мови. // Історія української мови. Хрестоматія. – К.: Либідь, 1996. – С. 257-270.
  34. Півторак Г. Коли ж виникла українська мова? // Історія української мови. Хрестоматія. – К.: Либідь. 1996. – С. 270-280.
  35. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К.: Наукова думка, 1993.
  36. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. – К.: Либідь, 2012. – 360 с.
  37. Тараненко О.О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму // Мовознавство. – 2005. - №3-4.
  38. Тараненко О.О. Українська мова і сучасна мовна ситуація в Україні // Мовознавство. – 2001. - № 4.
  39. Тименко Л. О. Лексика офіційно-ділового стилю в історії української мови (1917–1933 рр.) – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 184 с.
  40. Ткаченко О.Б. До соціолінгвістичної оцінки мов // Мовознавство.- 1988. - №2.
  41. Ткаченко Орест. Українська мова і мовне життя світу. - К., 2004.
  42. Ткаченко Орест. Шляхи мовного самоствердження і становище української мови// Українська мова. – 2005. - №2. – С. 3-22;
  43. Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія / Відпов. ред. к. філол. н. І. С. Гнатюк. – К., 2011. – 560 с.
  44. Фурса В. М. Новітні тенденції родового розмежування іншомовних невідмінюваних іменників // Дивослово. – 2014. – № 9. – С. 41–43.
  45. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.

10.3 Інтернет-ресурси

1. Ізборник. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua>
2. Словники України on-line від Українського лінгвістичного порталу. – Режим доступу: http://ulif.org.ua/ulp/dict_all/index.php Cite This for Me. – Назва з екрану. – Режим доступу: <https://www.citethisforme.com/>.
3. Сучасна українська мова: електронний підручник. Режим доступу: <http://www.mova.info/Pidruchn.aspx>
4. Фащенко М. М. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Практикум. – К., 2010. – 176 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://academia-pc.com.ua/product/197>